

JEAN-MARIE RAGON

Ortodoxie masonică

Istorie. Rituri. Doctrină

Studiu introductiv:
VASILE ZECHERU

Traducere din limba franceză:
GABRIEL AVRAM

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Studiu introductiv	5
Bibliografie	59
Ortodoxie masonică	61
Capitolul I. Introducere	63
Capitolul II. Ordinul Masonic	72
Capitolul III. Instaurarea francmasoneriei în Franța	77
Capitolul IV. Marea Lojă a Franței	83
Capitolul V. Suspendarea lucrărilor Marii Loje	89
Capitolul VI. Marele Orient al Franței	97
Capitolul VII. Francmasoneria în Anglia	102
Capitolul VIII. Francmasoneria în Scoția	110
Capitolul IX. Francmasoneria și imitațiile moderne	121
Capitolul X. Instituțiile supramasonice sau gradele înalte, în ordine cronologică	133
Capitolul XI. Consiliul împărașilor din Orient și Occident	145
Capitolul XII. Masoneria filosofică	160
Capitolul XIII. Ordine și rituri introduse în Franța după anul 1800	184

Capitolul XIV. Masoneria engleză	196
Capitolul XV. Diversele regimuri create în Germania	202
Capitolul XVI. Mărturii despre sistemele masonice din Germania	206
Capitolul XVII. Ordinul arhitecților din Africa sau Frații africani (1767)	227
Capitolul XVIII. Swedenborg	241
Capitolul XIX. Ritul scoțian	271
Capitolul XX. Înființarea unui Suprem consiliu de grad 33 la Paris	291
Capitolul XXI. Despre fratele Pyron	306
Capitolul XXII. Diverse opinii asupra ritului scoțian și gradelor înalte	315
Capitolul XXIII. Universalitatea și unitatea Francmasoneriei	320
Capitolul XXIV. Despre reformarea simbolismului masonic	326
Capitolul XXV. Ordinul judecătorilor filosofi necunoscuți	339

STUDIU INTRODUCTIV

Francmasoneria are drept caracter fundamental universalitatea. Acest caracter este indispensabil esenței masoneriei. Masoneria este una singură și orice rit sau națiune care se îndepărtează de la acest principiu se rătăcește și iese de pe calea masonică. Nu concepem o veritabilă masonerie care să se denumească engleză, o alta scoțiană, o a treia franceză, alta americană etc. [...] Există oare matematică engleză, matematică scoțiană sau franceză?

Ragon

Cu peste un secol și jumătate în urmă și cu referire strictă la problematica regularității masonice, Jean-Marie Ragon de Bettignies (1781-1862) reușea să impună în literatura de profil o celebră sintagmă – *ortodoxia masonică* – care a generat numeroase dezbateri și cercetări ulterioare și, astfel, a făcut vogă în epocă. La fel ca și atunci când cel mai instruit francmason al acelor timpuri a publicat lucrarea sa de căpătâi, vom fi surprinși să constatăm că reperele la care ne putem raporta în privința regularității masonice sunt destul de relative, mult prea subtile și, de aceea, foarte greu de definit. Din această cauză, dar și ca urmare a ignoranței atotstăpânitoare, masoneria speculativă rătăcește haotic în peregrinările sale, consumându-se inutil în confuzii și acțiuni profane care, de fapt, n-au nimic de-a face cu inițierea și cu Arta regală. Drept consecință, vom constata, de asemenea, că este lăsat în nelucrare însuși procesul intern specific – transmiterea influenței spirituale autentice – imperativul fundamental, asumat solemn prin jurământ și consacrare.

S-ar putea spune, de asemenea, că, în momentul publicării sale (1853), cartea a marcat ferm un punct de inflexiune în ceea ce privește conștientizarea nocivității fenomenului de continuă atomizare a Ordinului masonic. Totuși, în contrast cu recunoașterea unanimă a caracterului de universalitate pe care, de altfel, și Ragon îl proclama cu atâta convingere, proliferau la, vremea respectivă, diverse inițiative centrifuge care, fără nici o excepție, au generat, în timp, consecințe dintre cele mai nefaste. Ca atare, lucrarea la care ne referim poate fi considerată ca fiind o operă de pionierat, dar și un veritabil monument istoric, o piatră de hotar ce marchează explicit faptul că problematica în sine devenise acută și că rezolvarea acesteia nu mai putea fi amânată. Din păcate însă, de la acel moment s-au scurs, iată, mai bine de 160 de ani și situația a involuat regretabil fără ca o soluționare să se întrevadă la orizont. Pentru o succintă edificare privind inconsecvența haotică ce guvernează aplicarea cerințelor de regularitate, vom prezenta aici un mic exemplu pe care-l considerăm reprezentativ:

Marea Lojă Unită din Anglia¹ recunoaște Marea Lojă din Israel care corespunde criteriilor ei de regularitate, pe când Tel-Avivul nu corespunde criteriilor Marilor Loji Scandinave; cele două Supreme Consilii din Franța [...] sunt recunoscute ca regulate de către unele Supreme Consilii și respinse de către altele; Marile Loji americane recunosc în Europa obediențe pe care Londra le consideră iregulare etc. (Ligou 2008, p. 869)

Date fiind toate acestea, *Orthodoxie maçonnique* rămâne o carte importantă pentru înțelegerea corectă și profundă a conceptului de regularitate masonică autentică. Regularitatea reprezintă una dintre cele mai controversate și mai complexe noțiuni ale Francmasoneriei actuale, ea putând fi cercetată temeinic doar

¹ *Grand Lodge of London* (GLL) în perioada 1717-1738 și *Grand Lodge of England* (GLE) în perioada 1738-1813; începând din 1813, GLE se transformă în *United Grand Lodge of England* (UGLE), Mother Lodge.

din perspectiva principiilor pure. Tocmai de aceea, organizațiile inițiatice cu adevărat regulate își găsesc fundamentul și menirea de a fi în metafizică, atât cât poate fi transpusă aceasta în reguli și principii. La rândul lor, preceptele tradiționale și practicile inițiatice decurg din cunoașterea revelată care, în timp, s-a coagulat în ritualuri, legende și simbolistică. Pe de altă parte, regularitatea poate fi cercetată inclusiv sub aspectul adaptărilor formale ce survin în viața organizațiilor cu pretenții inițiatice.

Între altele, regularitatea presupune un raționament calificat și o continuă raportare a tuturor deciziilor și acțiunilor organizației cu pretenții inițiatice la preceptele tradiționale, fie că sunt acestea principii (*landmark-uri*) sau reguli¹. Prin natura sa un astfel de raționament comportă o doză mare de interpretare și subiectivism. În plus autorii care contează în această materie condiționează regularitatea de autenticitatea instrumentelor tradiționale utilizate în mod curent pentru vehicularea mesajului inițiatice și pentru îndrumarea pe cale a aspirantului.

Se știe că, în limbajul uzual, termenul *regularitate* este asociat cu *regula* (simbolizată prin riglă). Chiar dacă acest instrument masonic sugerează un Principiu suprem² distinct (rectitudinea menită să călăuzească ferm deciziile și acțiunile aspirantului, precum și pe cele ale atelierului), regula în sine nu este și nu trebuie să fie considerată un fundament pentru o rigiditate excesivă și inhibantă. Totuși trebuie spus răspicat aici că regularitatea presupune o anumită dogmatică și o structură fermă de credințe imuabile ce nu pot fi supuse criticii și nu pot admite obiecții de natură speculativă.

O linie dreaptă se poate prelungi la infinit în ambele sensuri, or, împingând dreptatea la extrem, înseamnă a fi lipsiți de măsura pe care ne-o amintește Rigla... (Wirth 2016, p. 204)

¹ Există o distincție de rang între principii și reguli. (Stoenescu, A. M. 2015)

² Etern, imuabil și infinit, posibilitatea totală, cauza cauzelor. (Guénou, R. 2016, pp. 96-108)

În orice tradiție care se respectă, maestrul autentic este aureolat cu o competență specială: el „vede” *Principiul* și regula și, astfel, face dovada că stăpânește o veritabilă „logică” inițiativă, bazată pe claritatea excepțională a mentalului său. Această competență îi permite maestrului să extragă corect din *Principiu* preceptele aplicabile la realitatea înconjurătoare. În totalitatea lor, aceste precepte (cerințe) alcătuiesc Tradiția¹ ca rânduială, orânduire (regularitate) și conformitate cu Legea supremă². Într-un catechism medieval, la întrebarea ce face un maestrul mason – constructor de catedrale – se consemnează următorul răspuns: *Maestrul îți arată regula. Asta face Maestrul!* Acest răspuns simplu în aparență poate fi interpretat în următorii termeni: *Cel care este capabil să enunțe regula, acela este cu adevărat maestru.* Regula³ este și trebuie să fie în legătură cu *Principiul*. Tocmai de aceea, identificarea și proclamarea regulii constituie un atribut esențial și nedelegabil al maestrului. (Dangle 2010, pp. 83-84 și Verescu 2015, p. 32)

RAGON ȘI DREAPTA CREDINȚĂ MASONICĂ

În această cartea a sa, intitulată atât de sugestiv, Ragon realizează o amplă trecere în revistă a fenomenului masonic, cu o focalizare expresă asupra perioadei secolelor al XVII-lea, al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea. Trebuie spus că, încă din „Introducere”, Ragon exclude orice filiație tradițională a

¹ Vom nota pentru început că „...nu există și nu poate să existe nimic cu adevărat tradițional care să nu conțină un element suprauman. Acesta este punctul esențial, care constituie oarecum însăși definiția tradiției și a tot ce se leagă de ea” (DCSV, p. 244). În esență, Tradiția este universală și imuabilă asemenea *Adevărului*, care, la rândul său, nu poate fi decât riguros identic cu *Principiul*.

² Voința și ordinea divină, armonia cosmică, proporționalitatea, simetria, ciclitatea etc.

³ Regula, norma, reglementarea etc., toate acestea sunt simbolizate, în masonerie, prin riglă; în timpul călătoriilor calfei, rigla este mutată înexplicabil, dintr-o mână într-alta, sugerându-se astfel ambivalența acestui instrument masonic. Tradiția însăși s-a perpetuat prin regulile stabilite, în timp, de maeștri spirituali.

Ordinului masonic, eliminând astfel, *avant la lettre*, o întreagă istorie iniţiatică desfăşurată vreme de secole pe bătrânul continent şi, odată cu aceasta, toată literatură privind companionajul, ordinele cavaleşti şi ezoterismul creştin din Evul Mediu european. Ragon lasă impresia că, pur şi simplu, nu percepe legătura masoneriei cu vechile tradiţii ezoterice. Pentru el, Ordinul masonic „datează doar din anul 1717”. Punct! Desigur, *stricto sensu*, aşa stau lucrurile, cum spune Ragon, dacă vrem să ne limităm doar la puţinele documente scrise şi să nu ţinem cont de caracterul preponderent oral al transmisiei iniţiatică. Totuşi să nu uităm că raţionalismul excesiv admite ca fiind adevărat doar ceea ce se poate dovedi. Adevărul este însă independent de capacitatea omului de a-l „vedea” sau nu. Pe de altă parte, o teorie privind Tradiţia unică, din care toate celelalte forme tradiţionale ar fi derivat ulterior, deşi plauzibilă, este greu, dacă nu chiar imposibil, de susţinut cu probe materiale şi cu argumentaţie raţională. Prin urmare, vom accepta că există adevăruri care nu au fost încă dovedite, ele putând fi cunoscute doar prin intuiţie şi revelaţie. (Veresc 2015, pp. 36-37)

Chiar dacă vom lua în considerare doar această condiţionare raţionalistă, excesiv de prudentă şi de restrictivă, nu se poate trece cu vederea, totuşi existenţa lojilor operative şi similitudinea frapantă a proceselor iniţiatică derulate în cadrul atelierelor respective cu cele parcurse de către aspirantul pitagoreic, caldeean sau egiptean, în egală măsură. De altfel, chiar aceasta i s-a şi reproşat lui Ragon, şi anume că ar fi adoptat cu prea mare uşurinţă punctul de vedere oficial al UGLE şi astfel a expedit între paranteze tot ezoterismul continental.

Cu toate că nu există suficiente mărturii scrise, cercetările converg către concluzia potrivit căreia masoneria operativă din Evul Mediu nu era altceva decât o ramură, poate uşor decăzută şi, desigur, vădit insuficientă în raport cu exigenţele Tradiţiei, dar care, cu certitudine, provenea dintr-un *corpus* doctrinal vechi

și autentic, transmis în Europa prin colegiile romane (*Collegia fabrorum*). La rândul lor, aceste colegii au preluat de la Platon și Vitruvius învățătura inițiatică a școlii pitagoreice. Concluzia pe care am subliniat-o capătă o susținere și mai consistentă în urma studierii celor peste o sută treizeci de documente masonice anterioare momentului 1717. În totalitatea lor, aceste vechi documente masonice la care facem aici o succintă trimitere sunt de natură să susțină o imagine cât de cât coerentă în privința tradiției masoneriei operative și a rădăcinilor sale istorice.

O simplă parcurgere fără mari pretenții a textului cărții lui Ragon este mai mult decât suficientă pentru a identifica preocuparea autorului pentru a semnală numeroasele intervenții mai mult sau mai puțin calificate asupra instrumentarului masonic, intervenții care, desigur, au afectat profund statutul de regularitate. Avem în vedere aici, îndeosebi, acele inițiative de modificare nejustificată a ritualurilor și de reformare forțată a simbolismului consacrat, acțiuni săvârșite fraudulos, prin intervenții nu doar voluntariste și excesive, ci și profund neconforme cu preceptele tradiționale. În timp, toate aceste demersuri au avut repercusiuni majore în ceea ce privește deteriorarea statutului de unitate și regularitate al Ordinului masonic. Sub acest aspect, lucrarea lui Ragon ar putea fi asimilată cu un sever rechizitoriu la adresa celor care au modificat instrumentarul inițiatic. Această realitate dezolantă este relevată indirect prin însuși faptul că o întreagă secțiune a cărții (cap. XXIV) este dedicată reformării simbolismului masonic, o atare intervenție fiind absolut inadmisibilă într-un cadru de regularitate. Cu toate acestea, este clar totuși că autorul nostru nu a avut nici cea mai vagă intenție în a sancționa neconformitatea cu tradiția a intervențiilor abuzive operate asupra instrumentarul inițiatic.

Pentru țara sa și la momentul când și-a publicat cartea, Ragon considera că Grand Orient de France (GOF)¹ era singura putere legitimă, așadar unica obediență regular constituită și,

¹ Înființat la 24 decembrie 1772, după decenii de lupte fratricide, numeroase excese și rătăcirii doctrinale.

astfel, continuatoare şi păstrătoare a tradiţiei masonice. În 1773, în cadrul GOF fusese adoptat *Statutul ordinului regal al franc-masoneriei din Franţa*, document care, pentru prima dată, făcea o referire explicită la statutul de regularitate masonică. La acea vreme, diferenţa dintre regular şi iregular era proclamată expeditiv, doar în baza unor considerente conjuncturale şi de apartenenţă formală, enunţându-se pentru aceasta o simplă invocare a autorităţii obedienţei asupra lojei. Totul pornea de la constatarea că masonii excluşi din GOF îşi continuau activitatea. Ca atare,

Marele Orient se vede [...] nevoit să facă distincţie, printr-o titulatură aparte, între lojele respective [alcătuite din masoni excluşi, n.n.] şi lojele aflate sub jurisdicţia sa. Cuvântul regular exprimă scopul pe care ni-l propunem, planul nostru de a alcătui lojile doar din masonii dornici să-şi îndeplinească datoria [şi să achite cotizaţia, n.n.]; a fost în consecinţă adoptat acest termen ca fiind cel mai apt să-i caracterizeze pe cei care alcătuiesc o lojă. O lojă regulată este o lojă ataşată Marelui Orient, adică corpului reprezentativ al masoneriei din Franţa, singurul autorizat de Supremul Mare Maestru să lucreze sub autoritatea sa, iar un mason regular este un membru al unei loje regulate. (p. 100-101)

Logica acestui demers se baza pe o axiomă simplistă, potrivit căreia o lojă este regulată doar dacă deţine o patentă emisă de către GOF prin care se confirma că atelierul făcea parte din *corpus*-ul de loji obediente. Or, în timp, această exigenţă s-a dovedit a fi nu doar insuficientă, ci şi nejustificat de exclusivistă, fapt pentru care, din perspectiva evenimentelor care au urmat, a şi fost catalogată drept o eroare istorică. În fond, lojile excluse din GOF lucrau tot după aceleaşi ritualuri ca şi lojile obediente, astfel că, în realitate, nu existau deosebiri de natură tradiţională. De aceea, putem presupune că singurul şi cel mai important aspect care îi deranja pe ierarhii vremii era acela că grupările din prima categorie nu mai cotizau la fondul comun.

Mai departe, pe Ragon îl preocupă în mod special problematica gradelor înalte¹ în legătură cu care relevă, în esență, o atitudine potrivnică și categorică în ceea ce privește utilitatea acestora. În opinia autorului, introducerea gradelor înalte în practica masonică reprezintă un important factor de neconformitate și destabilizare în raport cu exigențele tradiției inițiatice:

...toate aceste instituții, zise ale „înantelor grade”, sunt iregulare, căci niciuna dintre ele nu poate justifica cu documente vreun patent serios provenind din instituția inițială, primordială. (p. 273)

În continuare, Ragon arată că

a ajuns ca francmasonii [alergând după gradele înalte, n.n.] să se lase aburiți și să dezerteze de la cultul adevărului.

Și, chiar mai mult decât atât:

Spiritul de unitate este cel ce trebuie să conducă Francmasoneria; scopul ei, care este universalitatea, nu se află decât în primele trei grade; doar în acestea se revelează unitatea masonică reprezentată printr-un singur decor. Sectele apar imediat ce alte legături vin să corupă simplitatea instituției, fapt ce s-a și întâmplat. Speculatori, șarlatani, intriganți sectari au făcut din adevărata și unica masonerie ceea ce novatorii ambițioși au făcut în religie. Morala celor două instituții era astfel croită pentru a-i uni pe toți oamenii. [...] Cele trei grade simbolice, care au drept fundament natura, nu au produs și nici nu vor produce vreo schismă. (p. 131)

În acest sens, Ragon susține, de pildă, că Ramsey² ar fi cel care

a alcătuit primul sistem supramasonic, care a rupt în mod tranșant unitatea doctrinară, a falsificat dogma masonică și a denaturant simplitatea ordinului. (p. 84)

¹ „...creații mincinoase,... labirint de vicleșuguri și intrigi folosite de inventatorii de grade, sisteme și false masonerii... ordine fantasmagorice ale căror material de construcție sunt doar îndrăzneala, fraudă și minciuna” etc.

² Discursul lui Andrew Michael Ramsey (1686-1743) diferă de doctrina promovată de GLL și continuă să fascineze atât prin idealurile enunțate, cât și prin actualitatea mesajului. Ramsey și-a structurat orația pe trei mari secțiuni, astfel: (1) calitățile (aptitudinile) necesare unui profan pentru a fi inițiat; (2) vechile tradiții; (3) adevărata istorie a Ordinului. (Dorobăț, V. V. *Discursul Cavalerului Ramsey*, Trivium, nr. 1/2016, pp. 76-96.)

Ortodoxie masonică

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

Înainte de a intra în studiul problematicii noastre, să ne reamintim, pentru a ușura înțelegerea subiectului care ne preocupă, ceea ce spuneam într-o altă carte a mea, *Fastes Initiaticques (Sărbătorile inițiatice)*, despre originea cât se poate de modernă a Francmasoneriei în Europa. Am văzut în acel volum cum au dispărut, în întreaga lume, vechile mistere inițiatice odată cu distrugerea Alesiei (sau Alisei), marele oraș al Galiei celtice, capitală a mandubienilor, primul oraș din zona lioneză, un fel de Teba a celților, veche metropolă și mormânt al inițierilor, al cultului druidic și al libertății galilor.

Se cunoaște faptul că Vercingetorix, născut în ținutul Arvernes¹, a răsculat întreaga Galie, supusă jugului lui Cezar, cu 53 de ani înainte de Cristos. Vercingetorix a fost numit șeful confederației răsculaților, dar, în ciuda capacităților sale organizatorice de excepție, acest șef celebru al galilor răzvrățiți a fost învins; apoi fiind asediat în anul următor în Alesia, a ținut piept cu mare eroism romanilor, dar a fost nevoit să se predea. După ce a servit drept trofeu de război al învingătorilor, Vercingetorix a fost sugrumat în anul 47 î. Hr., la Roma. Cezar, fiind cuprins de o furie barbară, a masacrat întreaga garnizoană a orașului Alesia, i-a măcelărit pe locuitori și pe preoții colegiului, a jefuit și a ras de pe fața pământului acest oraș bogat și ilustru.

Nu departe de Alesia se afla înfloritorul oraș Bibracte, capitală a celților eduini, suflet al națiunilor primitive, oraș al

¹ Astăzi Auvergne, cu capitala la Clermont-Ferrand. (N. tr.)

științelor, faimos, de asemenea, prin colegiul sfânt al Druizilor, prin civilizația sa, prin școlile în care 40 000 de discipoli învățau materii precum: medicină, filologie, gramatică, jurisprudență, filosofie, astrologie, științe oculte, arhitectură și altele. Rival al Tebei, Memphisului, Atenei și Romei, orașul Bibracte avea un amfiteatru pentru gladiatori, înconjurat de statui colosale, care putea adăposti 100 000 de spectatori, un Capitoliu, temple consacrate lui Ianus, Pluton, Proserpina, Jupiter, Apollo, Minerva, Cibeles, Venus sau Anubis, iar în mijlocul acestor somptuoase edificii se afla cel destinat *naumachiilor*¹, cu vastul său bazin de apă, o construcție incredibilă, un monument gigantesc pe care navigau bărci și galere destinate jocurilor nautice. Tot în Bibracte mai existau un Câmp al lui Marte, un apeduct, fântâni, băi publice și vestigii ale unor ziduri antice a căror datare ne duce în timpurile eroice. Dar Sacrosir, șeful galilor revoltați contra despotismului roman în vremea lui Tiberiu, a fost înfrânt în anul 21 d.Hr. de către Silviu, în apropiere de acest mare oraș, sinucigându-se împreună cu conjurații săi, sub ochii asediatorilor. Curtezanii și curtezanele epocii (nici în Galia nu lipseau) au schimbat numele celebru de Bibracte în Augustonodum, care, prin contracție și pentru a eterniza rușinea lingușitorilor, a devenit Autun.

Orașul Arles, înființat cu 2 000 de ani înainte de Cristos, a fost vandalizat în anul 270 d.Hr. Această metropolă a galilor, descoperită la patruzeci de ani după aceea de împăratul Constantin, încă mai păstrează vestigii ale anticei sale splendori: un amfiteatru, un capitoliu, un obelisc de granit de 17 metri înălțime, un arc de triumf, catacombe etc. Astfel s-a sfârșit civilizația celtică sau galică; deja Cezar, ca un barbar demn de Roma sa, înfăptuise mai demult distrugerea misterele antice prin jefuirea templelor și colegiilor inițiatice și prin masacrarea inițiaților și a druizilor. Roma a rezistat timpurilor, dar nu a păstrat decât *micile mistere*, adică acele umbre ale științei secrete; *Marea inițiere* se pierduse.

¹ Spectacole cu bătălii navale. (N. tr.)

Istorici ai masoneriei operative vorbesc despre acele corporații de constructori pe care senatul roman le-a trimis în Galia, în urma armatelor romane, pentru a reconstrui cele opt sute de orașe pe care, după spusele lui Pliniu, Cezar le distrusese împreună cu toate monumentele lor celtice și druidice. Acești constructori se poate să fi reconstruit casele sau edificiile mai importante, dar nu au putut să reînființeze colegiile inițiatice. Savanți în arhitectura civilă și sacră, aceștia erau străini de misterele doctrinei secrete, care urma să intre în adormire mai bine de cincisprezece secole, până a fi redescoperită. În fond, aceste asociații de constructori și de feluriți meseriași nu aveau nimic în comun cu vechea doctrină filosofică, pe care nici nu aveau sarcina s-o răspândească, precum nu aveau nimic în comun cu francmasoneria actuală, care nici nu exista în acele vremuri. Dar, se spune, în acele confrerii de lucrători, ei se apelau între ei cu titlul de *frate*; acest lucru nu dovedește însă nimic, căci un inchiizitor care se adresa asistenței se servea de aceeași expresie, iar aceia dintre *frații* care nu gândeau și făceau ca el erau condamnați fără zăbavă și arși de vii pe rug. De altfel, exista la Roma un colegiu de *Frați arvali*, alcătuit din doisprezece cetățeni de vază, pentru *Sacrificiile Ambarvale*¹, care, fără doar și poate, nu aveau pretenția de a fi inițiați în misterele egiptene.

Lucrătorii în construcții nu aveau și nici nu puteau avea pretenția de a fi inițiați în mistere. Doar scriitorii neinițiați au fost aceia care, de la renașterea inițierii, spre sfârșitul secolului al XVII-lea, au conferit acestor confrerii de *masoni operativi* o importanță mult mai mare decât aceea a profesiei lor. Acești autori neîndemânatici, ca să folosim un eufemism, au avut succesori care, disprețuind luminile timpului care *înaintează* și *dezvăluie*, merg pe același drum al rătăcirii, adică cu spatele la lumină, orbecăind prin aceleași tenebre, continuând să confunde lucrările de zidărie cu lucrările masonice.²

¹ Făcute în cinstea zeiței Ceres, un fel de rugăciuni romane publice. (N. tr.)

² Cuvântul franțuzesc pentru „zidar” este *maçon*; zidărie = *maçonnerie*. (N. tr.)

Toate ordonanțele care acordă privilegii acestor confrerii utile confirmă ceea ce spuneam; trebuie doar să consultăm constituția din anul 926, a regelui Edwin, și aprobată de reprezentanții corporațiilor de lucrători ai regatului, constituție prin care s-a întemeiat la York co-fraternitatea lucrătorilor-zidari (*freemasons*). Nu găsim în aceste statute nimic regulamentar, pentru a vorbi despre o societate de tip filosofic; Francmasoneria nu are deci nimic în comun cu această înțelegere a zidarilor constructori, care nu poate fi considerată că a întemeiat mai târziu instituția francmasonică. Regretăm că suntem, față de acest subiect, în dezacord cu frații noștri din Statele Unite ale Americii, care se cred urmașii zidarilor din York. Eroarea lor temporală este prea mare pentru ca frații lor care se pricep la scris să nu-i dezamăgească mai devreme sau mai târziu. Masoneria din York nu era în acele vremuri ceea ce este astăzi Francmasoneria *ritului de York*.

Ceea ce poate fi adevărat în istorisirile care s-au spus despre co-fraternitatea din Heredom (Kilwinning)¹ în favoarea lucrătorilor-zidari care făceau parte din armata regelui Robert Bruce, în bătălia de la Bannockburn, din 1314, nu poate avea nicio legătură cu instituția francmasonică, ale cărei doctrină și misiune nici măcar nu erau cunoscute în acele vremuri. Înălțarea turnului din Kilwinning, în 1151, este citată ca fiind prima construcție făcută în Scoția de către o corporație de lucrători străini. Trubadurii, apăruiți mai târziu pe acele meleaguri, au atribuit acest fapt ca fiind la originea masoneriei scoțiene, lucru absurd însă; faptul că un arhitect abil ar fi dat exemplu această construcție drept un nou stil, sub numele de *arhitectură scoțiană*, este de înțeles, dar în niciun caz nu ar fi denumit construcția *zidărie (masonerie) scoțiană*, căci nu vorbim despre *zidărie corintică* sau despre *zidărie dorică*.

¹ În completare, vezi Guénon, R. (2016) – *Francmasonerie și companionaj. Studii și articole*, Ed. Herald, Buc. pp. 287-290. (n. V.Z.)